

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק

בג"ץ 5429/07

בפני: כבוד השופט אי' אי' לוי
 כבוד השופט אי' רובינשטיין
 כבוד השופט י' אלון

העותרים: 1. רופאים לזכויות אדם
 2. גישה - מרכז לשמירה על הזכות לנוע

נגד

המשיבים: 1. שר הביטחון
 2. שר הפנים

קשורים: 1. שורת הדין – ISRAEL LAW CENTER
 2. חוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי

עתירה למתן צו על-תנאי

תאריך הישיבה: י"א בתמוז תשס"ז (27.6.07)

בשם העותרים: עו"ד נ' פלג, עו"ד ש' בשי, עו"ד י' לרמן

בשם המשיבים: עו"ד ע' הלמן, עו"ד ש' רוטשנקר

בשם הקשורים: עו"ד ר' כוכבי

פסק-דיןהשופט א' רובינשטיין:

א. ביום 20.6.07 ניתנה על-ידינו החלטת ביניים בתיק זה. בעקבותיה הוגשו, על פי האמור בה, הודעות עדכון מטעם הצדדים, בימים 24.6.07 על-ידי המשיבים ו-25.6.07 על-ידי העותרים, וכן הגישו שתי עמותות, שורת הדין וחוג הפרופסורים לחוסן מדיני וכלכלי, ביום 25.6.07, בקשת הצטרפות כמשיבים נוספים לעתירה. אחר הדברים האלה קיימנו, ביום 27.6.07, דיון משלים. פסק דין זה משלים את החלטתנו מיום 20.6.07.

ב. ראשית, באשר לבקשת ההצטרפות. בקשה זו עניינה סוגיות עקרוניות אשר לזיקה שבין מדינת ישראל לחבל עזה לעת הזאת, שבגינן סבורים המבקשים כי יש לדחות את העתירה. אכן, סוגיות

מעמדו של חבל עזה ומחויבותה המשפטית – או אי מחויבותה – של ישראל לנעשה בו עולות גם בעתירה ובהודעת המשיבים. ואולם, כפי שהודענו בדיון ב-27.6.07, אין בדעתנו במסגרת עתירה זו, בודאי נוכח הדחיפות, להידרש לסוגיות כבדות משקל אלה, והחלטנו להגביל עצמנו למכנה המשותף האופרטיבי, קרי, להיבטים ההומניטריים, שמכוחם נכונה גם המדינה לטפל בזקוקים לטיפול רפואי דחוף להצלת חיים. על כן אין מקום ענייני להצטרפות המבקשות, ואיננו נעתרים לה.

ג. אשר לנושא לגופו: בהודעה המערכנת של המשיבים נאמר, כי המנגנון שעליו דובר בדיון הקודם, באמצעות גורם מתאם פלסטינאי לנושאי הטיפול הרפואי הדחוף, פועל בצורה רצופה; הודגם על-ידי המשיבים במספרים אישור חלק משמעותי מבקשות פלסטינאיות אשר הועברו באמצעות אותו גורם, הנהנה מאמון המשיבים, ובתוכן טופל באופן מהותי גם עניינם של מרבית הכלולים ברשימות שהגישו העותרות. עוד עורכים המשיבים הבחנה בין הצלת חיים (כניסת אנשים שיש סכנה מיידית לחייהם, ואין אפשרות למתן טיפול רפואי בתחום רצועת עזה) לבין סכנה לאיכות החיים. נאמר גם, כי כל פתיחה של מעבר ארז מסכנת את חיי החיילים והאזרחים במקום, שיקול שיש ליתן לו מעמד. סוף דבר, נתבקשה דחיית העתירה.

ד. העותרות השיבו בהשיגם על הפרוצדורה – המנגנון – שקבעו המשיבים, ולשיטתן הסתמכות בלעדית על גורם פלסטינאי מתאם אחד, שגם הפסיק לתפקד לפרקי זמן משתנים, אינה מספקת, מה גם שישנם קשיים בהעברת הפניות דרך אותו גורם. נטען כי חולים מסוימים, שיש דחיפות בטיפול בהם, לא עברו לישראל עקב זאת; אין מקום איפוא, לשיטת העותרות, בדרישת המשיבים להותיר גורם יחיד כמטפל בבקשותיהם של חולים. טענה נוספת היא, כי אין לקבל את ההבחנה בין "הצלת חיים" לבין "איכות חיים" לגבי – למשל – קטיעת רגלו או רגליו של אדם.

ה. כאשר לשני מקרים ספציפיים, שבהם נטענה על-ידי המשיבים טענת מניעות בטחונית, הסכימו באי כוח העותרות כי נעיין בחומר החסוי לגביהם במעמד צד אחד.

ו. (1) בדיון בפנינו נתמצתה המחלוקת בשניים: ראשית, זהות הגורם מעביר הבקשות למשיבים, קרי, האם להסתפק לצורך הנדון במנגנון הפלסטינאי (ראו להלן), או שמא גם בידי העותרות להשתתף בכך; ושנית, השאלה באילו צרכים רפואיים יש לטפל, והאם עניינם "הצלת חיים" או גם "איכות חיים".

(2) לעניין זה עדכנו המשיבים בדיון, כי חל שיפור בהקשר המנגנון הפלסטינאי; כנמסר, הגורם המתאם שהוזכר בהחלטתנו מיום 20.6.07 אכן פועל מביתו מול המת"ק הישראלי, אך הוא מגיע גם למשרד, שעובדי משרד הבריאות הפלסטינאי שהוא נמנה עליהם מצויים בו, ויש כוח אדם הבודק את הנחוץ. מנגנון זה מקובל על הרשות הפלסטינאית (שבנשיאות מר מחמוד עבאס), הרואה

את עובדיה כממשיכים בתפקידם. המשיבים עומדים על כך שמנגנון זה פועל בסך הכל כראוי, וראיה לדבר שבאמצעותו כבר עברו לישראל עשרות רבות של חולים. אשר לעניין ההבחנה בין "הצלת חיים" ל"איכות חיים", לטענת המשיבים יש לזכור כי – כאמור מעלה – כל פתיחה של מעבר ארוז כרוכה בסכנה לחיי החיילים והאזרחים הישראליים, ואירע לאחרונה מקרה – למשל – שבו נשים פלסטינאיות בהריון שאמורות היו לעבור על יסוד הומניטרי, היו בעצם מחבלות מתאבדות. על כן יש לצמצם את פתיחת השער רק להכרחי, כדי שלא ייווצר מצב שאדם חולה פלוני יפעל בצורת "תמות נפשי עם..."

(3) מנגד טענו העותרות, כי אין קסם במתאם פלסטינאי אחד, ויש מקום במישור ההומניטרי, שכאשר מתקיימות דרישות מהותיות לגבי החולי והצורך בטיפול, לא ידקדקו רשויות ישראל בגורם מעביר הבקשה. עוד נאמר, כי הצלת רגליו או ראייתו של אדם אין לראותה כ"איכות חיים", וההבחנה אינה נכונה.

(4) במעמד צד אחד עינינו בחומר החסוי לגבי שניים מן האנשים שברשימת העותרות, וקיימנו שיג ושיח עם נציגי המשיבים; נחה דעתנו כי יש למניעה הביטחונית לגביהם מקום בנסיבות, עם כל הצער על מצבם הרפואי.

(5) (א) באשר למנגנון המתאם: התרשמנו כי ישנו שיפור במנגנון העברת הבקשות, וזאת גם על פי הצהרות המשיבים והמספרים שהציגו. נראה לנו, כפי שכתבנו בהחלטה מיום 20.6.07, כי יש היגיון בפתרון של קביעת הגורם המתאם, וכי זו דרך סבירה. נוסף, שבהתחשב בכך אנו סבורים כשלעצמנו כי נכון יהיה, בשכל הישר ובניסיון החיים, שבמסגרת משרדו של הגורם המתאם הפלסטינאי הבכיר, שבו יש אמון למשיבים וטוב הדבר, תהיה – כחלק מאותו גורם – כתובת נוספת לתקשורת (כגון אחד מעובדיו), לפניות במקרים שבהם נוצר מצב שיש בו חרום, והגורם המתאם אינו זמין אישית. כתובת זו תהא ידועה (כחלופה רק בהיעדר הגורם הבכיר) גם לעותרות. מובן כי דבר זה מסור לרשות הפלסטינאית. בסופו של יום אנו יוצאים מהנחה כי המכלול יענה על הצרכים.

(ב) באשר לסוג המקרים – "הצלת חיים ו"איכות חיים", אין מחלוקת בין הצדדים באשר למקרים שבהם מדובר, בהקשר ההומניטרי, על הצלת חיים. אשר למקרים של "איכות חיים" – כשלעצמנו מתקשים אנו להידרש להגדרה זו כשלעצמה, שהרי למשל אדם המאבד חלילה את מאור עיניו או את גפיו, ונותר בחיים, הפגיעה היא כל כך קשה שאם ניתן להציל את מאור העיניים או הגפיים יש לכך משמעות עצומה. חלק מאנשים אלה גם מנוטרלים בשל מצבם הרפואי, מעשיית נזק טרוריסטי ישיר. אולם, מנגד, לא אנו – וגם לא העותרים – עומדים במעבר ארוז וחשופים לסכנות הטרור בכל פתיחה שלו, ועל כן לא יהא זה הוגן ומן המידה כי נחשוף במחי עט את חיילי צה"ל והאזרחים במעבר לפתיחתו מעל להכרחי, וזו הטענה בהקשר זה (בכפוף למניעה בטחונית ספציפית במקרים מסוימים). עם זאת אנו יוצאים מן ההנחה, כי גישתם של המשיבים תהא אנושית, כך שמקרים

קשים מאוד שבהם טעם החיים משתנה כליל בהיעדר טיפול, יובאו בחשבון, אך איננו סבורים שעלינו להידרש פרטנית למקרים אלה, אלא להותירם לבדיקה ולהכרעה בכל מקרה לגופו.

(6) בנתון לדברים אלה, איננו נעתרים לעתירה. איננו עושים צו להוצאות.

ניתן היום, י"ב בתמוז התשס"ז (28.6.2007).